

ถอดบทเรียนพิธีเปิดโตเกียวโอลิมปิก

โดย Min Sen Concept (social) 25 กรกฎาคม 2564

จากบทความเรื่อง พิธีเปิด Olympic ที่ได้เขียนไว้เมื่อ 5 กรกฎาคม ได้กล่าวถึงพิธีเปิดที่น่าประทับใจตั้งแต่ปี 2008 ที่จัดที่ประเทศจีน และหลังจากนั้นพิธีเปิดก็จะมีแนวทางที่น่าสนใจหลายประการที่ทำให้เราอดนึกถึงไม่ได้ เช่น ในปี 2012 ที่ London มีการแสดงโดย Mr. Bean และ James Bond ที่มีสมเด็จพระนางเจ้าอาลิซาเบธที่ 2 มาร่วมแสดงในหนังสือ และมีการถ่ายทำที่พระราชวัง รวมถึงทำให้เราเข้าใจว่าพระองค์ท่านกระโดดจากเครื่องบินเพื่อเข้ามาในสนาม และในพิธีปิดในปี 2016 ที่ Rio de Janeiro ก็มีการเตรียมการโดยให้นายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ ของญี่ปุ่นแต่งชุดเป็น เกม Mario และกระโดดเข้าสู่โมงค์ และมาออกที่สนามพร้อมลูกบอลสีแดง ซึ่งหลายคนคาดหวังว่า พิธีเปิดที่ญี่ปุ่นครั้งนี้ ไม่น่าจะน้อยหน้ากว่าครั้งใด คงจะเป็นการเล่นใหญ่ และแสดงศักยภาพต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เพื่อบอกว่าเขาฟื้นจากภัยธรรมชาติในปี 2011 และการใช้เทคโนโลยี รวมถึง soft power ของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นได้ก้าวข้ามผ่านทศวรรษที่สูญหาย หรือ the lost decade ซึ่งทำให้หลายประเทศก้าวขึ้นมา เช่น เกาหลี ไต้หวัน จีน ญี่ปุ่นพร้อมแล้วจะนำพาประเทศเข้าสู่กระแสอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนในปี 1964 ที่ผ่านมา

เรียบง่าย พิถีพิถัน เปี่ยมหวัง และงดงาม แนวคิด minimalism ซึ่งญี่ปุ่นมีแนวคิดและการดำเนินการเรื่องนี้ได้อย่างดี รวมถึงการที่ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มี soft power อย่างมากมาย ทั้ง fashion เพลง เกมส์ การ์ตูน ฯ แม้ว่าสถานการณ์ขณะนี้จะมีปัญหา และเขาพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ที่น้อย แต่มาก ทั้งมีการกระจายบทบาทให้กับคนต่าง ๆ ที่เรียกได้ว่า การรวมกันเป็น

หนึ่ง และร่วมมือกัน (solidarity & togetherness) ต้องฝ่าฟันเรื่องต่าง ๆ ไปด้วยกัน เป็นความเรียบง่าย และให้ความเคารพกับคนทุกคน และมีลักษณะของการอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งการแข่งขันโอลิมปิกนี้เป็นการมารอบกวนคนญี่ปุ่น เพื่อให้ทุกอย่างผ่านไปด้วยดี และเป็นการรวมใจเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และคำว่า Faster, Stronger, Higher ซึ่งเป็นคำขวัญของ Olympic และมีคำว่า together ที่เพิ่มเติมเข้ามา เป็นการรวมใจของคนทุกชาติ

งานนี้เป็นการให้เกียรติที่มีความหลากหลาย มีคนที่เข้าร่วมในการเชิญธง ทั้งที่เป็นนักกีฬา และคนสามัญ โดยมีลักษณะเด่นที่เคารพเพศสภาพ และการส่งไม้ต่อในการจุดคบเพลิง มีการส่งไม้ต่อตั้งแต่ นักกีฬา นักเบสบอลที่มีชื่อเสียง แม้วันนี้จะสูงวัยและมีปัญหาสุขภาพ การส่งไม้ต่อให้กับ เด็กนักเรียนที่มาจากเมืองที่ประสบภัยธรรมชาติ นักกีฬา Paralympics รวมไปถึง แพทย์และพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วย โดยเฉพาะแพทย์ที่เป็นตัวแทนของแพทย์ในการดูแล COVID และยังส่งไม้ต่อให้กับนักกีฬาที่เป็นลูกครึ่ง ที่เคยเป็นปัญหาในสังคมญี่ปุ่น และนักกีฬาท่านนี้เองที่มีสภาวะของโรคซึมเศร้า Naomi Osaka ซึ่งเป็นการยอมรับความไม่สมบูรณ์แบบของคน ซึ่งเป็นคนสุดท้ายที่จุดคบเพลิง ทั้งหมดเป็นการแสดงถึงความร่วมมือ นอกจากนี้ยังมีการยอมให้นักกีฬาที่ลี้ภัยได้มีโอกาสในการแข่งขันในครั้งนี้ โดยเข้าต่อมาจากกรีซ ซึ่งเป็นประเทศแรกของกีฬาโอลิมปิก

การเปิดตัวการเห็นผู้หญิงมาวิ่งบนลู่วิ่ง คือ Arisa Tsubata อายุ 27 ปี เธอเป็นพยาบาลด่านหน้าการต่อสู้กับ COVID เธอยังเป็นนักมวยแชมป์ของญี่ปุ่นในปี 2019 เธอต้องฝึกอย่างหนักเพื่อมาแข่งขัน แต่แล้วความฝันของเธอต้องสลายเนื่องจากต้องยกเลิกการคัดเลือกเข้าแข่งขัน จากการระบาดของ COVID และยังมีนักกีฬาหลายคนทั่วโลกที่ต้องเจอสถานการณ์เช่นเดียวกับเธอ แม้แต่การเปิดเพลงเวลาที่นักกีฬาเข้าสู่

สนาม โดยเป็นเพลงที่มาจากเกมส์ต่าง ๆ คือ Dragon Quest, Final Fantasy, Tales of Series, Monster Hunter, Kingdom Hearts, Sonic the Hedgehog, Nier, Saga Series, Chrono Trigger ฯ ซึ่งตอบสนองกับเด็กในยุค 90 เป็นเรื่องวัฒนธรรมใหม่ที่ญี่ปุ่นสร้างมาหลังสงครามโลกครั้งที่ II ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อคนเข้าหากันจากทั่วโลก

การใช้ไม้ที่นำมาจากการปลูกต้นไม้ซึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์ไม้ที่นักกีฬาแต่ละชาตินำมาใช้ในการแข่งขันโอลิมปิกเมื่อ 57 ปีก่อน และปลูกจนเป็นต้นไม้ที่เติบโตใหญ่ 160 ต้น ที่ปลูกที่ Engaru ในเกาะตอนเหนือของญี่ปุ่น Hokaido เมื่อญี่ปุ่นเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกในปี 1964 ซึ่งเป็นการแข่งขันครั้งแรกในทวีปเอเชีย เป็นการนำพาประเทศญี่ปุ่นที่แพ้สงคราม และกลับมายืนขึ้นมาในฐานะประเทศชั้นนำของโลก ด้วยการนำรถไฟความเร็วสูงมานำเสนอต่อโลก

ในการจัดกิจกรรม Olympic ครั้งนี้เป็นการใช้ social media ที่มีอิทธิพลมากที่สุด โดยกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามและนอกสนามแตกต่างกันไปจากเดิม การถ่ายทำ และถ่ายทอดต่าง ๆ มาจากนักกีฬา โดยมีใช้จากสถานีโทรทัศน์ พิธีเปิดไม่ต้องใหญ่มาก แต่การสร้างความประทับใจ และสร้างรอยยิ้ม ใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยง เป็นการสร้างสิ่งทีน้อย แต่มาก แต่กิจกรรมที่ดำเนินการนี้ไม่มาก แต่สร้างความประทับใจ และลดความเสี่ยงด้านการติดเชื้อที่อาจจะมีผลต่อไปหลังการแข่งขัน เพราะยอดการติดเชื้อมีการเพิ่มขึ้นมาตลอด และคนในญี่ปุ่นก็ไม่พึงพอใจ

การใช้ drone ร่วมแสดงเป็นสัญลักษณ์ โอลิมปิก และก่อให้เกิดเป็นรูปโลก เหนือสนาม โดยใช้ drone จำนวน 1824 ลำ แม้เป็นจำนวนที่ไม่มากนัก แต่ก็ทำงานประสานงานกันได้อย่างสวยงาม และดูน่าประทับใจมาก เป็นการแสดงของบริษัท

Intel ที่เคยแสดงในพิธีเปิดโอลิมปิกฤดูหนาวที่เปียงชาง เกาหลีใต้

การมีรางวัล Olympic Laurel ซึ่งจัดเป็นครั้งที่ 2 มอบให้กับผู้ที่อุทิศชีวิตให้การช่วยเหลือ และการให้การศึกษาด้านกีฬารวมถึงแนวคิดที่จะช่วยให้นักกีฬาที่เลิกเล่นไปแล้ว สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งครั้งแรก มอบให้แก่นักวิ่งชาวเคนยา และอดีตประธานคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งเคนยา คือ Kip Keino แต่ครั้งนี้มอบให้แก่เจ้าของโนเบลสาขาสันติภาพชาวบังคลาเทศ คือ Mohammad Yunus นักเศรษฐศาสตร์ที่ช่วยเหลือคุณภาพชีวิตของคนด้วยเศรษฐศาสตร์จุลภาพ หรือธนาคารคนจน

การใช้เพลง Imagine เป็นเรื่องการสร้าง solidarity และ together เพื่อเป็นการสร้างโลกให้เป็นหนึ่งเดียว ผ่านกีฬา เป็นการยอมรับกฎสากลที่ทุกคนยอมรับ และคนพร้อมจะช่วยเหลือกันในกฎกติกาเดียวกัน ที่ประเทศเดียวไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น วิกฤต COVID และการแก้โลกร้อน โดยให้โลกนี้ไม่มีพรมแดน เพื่อทุกคนมาร่วมมือและชีวิตทุกคนจะดีขึ้นมาก ซึ่งเพลงนี้ถูกนำมาใช้หลายครั้ง เช่น ในการแข่งขันที่ แอตแลนต้า ในปี 1996 ตูรินในปี 2006 ลอนดอนในปี 2012 เปียงชางในปี 2018

การดำเนินกิจกรรม pictogram ซึ่งเป็นจุดที่เริ่มต้นจาก Tokyo Olympic 1964 เป็นการใช้สัญลักษณ์แทนกีฬา และห้องน้ำ มีการใช้ต่อใน Mexico เป็นการก่อให้เกิด Icon application จากนั้นเป็นภาพ 2 มิติ และต่อมาเป็น 3 มิติ และมีคนกระโดดขึ้นมาบนเวที ที่ทำให้คนงงอย่างมาก แต่มันสนุกมาก และการแสดงนี้ได้รับเสียงเชียร์ และปรบมือมากที่สุด มันดูเรียบง่าย มีข้อผิดพลาด และมีความสนุก การใช้คนเพียงไม่กี่คน และใช้กล้องเล็ก ๆ ที่ถ่ายบนเวที เป็นการแสดงของนักแสดงละครใบ้ตลก ชื่อกลุ่มว่า Gabez ที่ทำก่อให้เกิด

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการฉีกกฎ ที่มักจะเป็นงานโชว์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด แต่เป็นการใช้ความเรียบง่าย และไม่ใช้เทคโนโลยีมากมาย และไม่ต้องสมบูรณ์แบบ ผิดพลาดได้ เป็นการใส่ใจรายละเอียด เป็นกระบวนการที่สำคัญ เป็นการสร้างผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ จากสิ่งเล็ก ๆ ได้ สร้างการสะท้อนต่อโลกได้ ถ้าสิ่งที่เรานำเสนอดีพอ มีเนื้อหาที่ของตนเองชัดเจน และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงคาบูกิ โดย เอบิโซ อิจิคาว่า มาแสดงในเรื่อง Shibaraku ซึ่งแปลว่า รอประเด็ยวก่อน เป็นหนึ่งใน 18 เรื่องยอดนิยมของคาบูกิ และแสดงในโอกาสอันเป็นมงคล และแสดงผ่านการแสดง Jazz จากนักดนตรีระดับโลก คือ Hiromi Uehara และจบด้วยการแสดงท่ามิเอะ ซึ่งเป็นการแสดงอารมณ์ของตัวแสดงผ่านสีหน้า ซึ่งหมายถึงการกำจัดสิ่งชั่วร้ายออกไป เปิดทางให้กับคบเพลิงโอลิมปิก

การปลดคนต่าง ๆ ที่ไปแตะเรื่องทีละเอียดอ่อน แม้แต่เรื่องค่านิยมเพศสภาพ เป็นสัญลักษณ์ของกีฬา ที่ให้พื้นที่แก่คนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่ให้คนมีโอกาเข้าถึง เป็น inclusive โดยมีนักกีฬาข้ามเพศมาแข่งขันจาก New Zealand มาร่วมได้ และการแข่งขันจะต้องมีเพศหญิงและชายเท่ากัน และคนที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุด ก็มีโอกาพ้นจากตำแหน่งได้ ถ้าดูถูกคนอื่น และถือว่าเป็นมาตรฐานใหม่ ที่ไม่ยอมให้มีการผ่อนปรน

ติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ได้ใน www.minsenconcept.com